

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

circumspicit quid astantes moliantur, caput, pedes, & manus similes admodum humanis habet, & per omnia plurimum inter animalia characterismos imitatur hominis; huius ratione consultum est illius anathomiam diligentissimè perspicere, & examinare quantum interior dispositio, & in quibus ab hominis interioribus differat, quo animales virtutes, ex interiorum characterismo, innotescant. Existimo enim illas ab hoc dependere, aut speciatim à natura inditas, per hunc tanquam idoneum instrumentum in op^o excitari, quod tamen ambiguum videtur. Apparet enim vnumquodq; in se suæ naturæ principium quoddam habere, quod tamen cum intereunte interit, ita vt causa cuiusque naturæ ipsi rei concreata sit, & non aliunde insit. Facienda est autē cuiusque speciei anatomia, quò omnium inter se animalium differentia interna perspiciatur, & differentiarum virtutum animalium ex diuersitate characterismorum innotescant: sic inuenies quibus de causis virtutes animales excellentiores sint in volatilibus quam in piscibus, in terrestribus animalibus quam in volatilibus, in homine quam in terrestribus animalibus, & deprehendes elegantissimum ordinem, à minus solidis ad solidiora, ab imperfectiore ad perfectiora, à minus viuacibus ad viuaciora, à temporarijs ad æterna. Vescuntur omnia animalia è terra natis, vnumquodque quod suæ naturæ conuenientius est, cuius naturaliter delectum habet, & hoc scire est vtile. Etsi enim natura cuiusque, alimentum in suam speciem mutat, aliquid tamen virtutis inest herbis, & fructibus, quòd autem ad suam naturam vtunque flectit & immutat, præcipuè vbi est affinitas naturarum, & digestio facilis, quinetiam venena immutant, sed vi contrariæ naturæ, & corrumpunt. Aues etiam piscibus vescuntur tanquam cognatione affinitatis, & vnumquodque suæ naturæ propinquiore gaudet, eadem specie excepta, quæ à singulis animalibus colitur, præterquam ab homine suæ originis oblitto. Habent venenosa animalia, præterquam quod naturam alicubi vtilem possident, hoc commodi, quòd passim venena ad se trahunt, ipsæque aluntur, ipsa autem ab alijs absumuntur sine noxa, ita natura animalium incolumitati prouidit. Vna autem hic relinquitur quæstio soluenda, vtrum ea quæ nunc est, animalium natura & conditio futura fuerit, si homo non peccasset? Moritura haud dubiè erant absoluto vitæ periodo, & sibi mutuo in cibum futura, alioqui multiplicationem illorū mundus non potuisset capere, & quorsum immortalia fuissent, cum tantum seruitio hominis destinata essent, cum tot indiuidua multiplicata nulli vsui erant futura? hominem autem reuerita fuissent ei que obedientia, Gen. enim 1. cap. v. 28. 29. 39. constituit Deus Adamum dominum omnium quæ sub cælo sunt. Et Gen. 2. v. 21. fecit Deus Adæ & vxori eius tunicas pelliceas, quas mortua animalia procul dubio dederant, cessauerat enim Deus iam antea creare.

FABRICÆ MVNDI

Caput decimumseptimum.

De hominis creatione, & prima ac principali creationis intentione.

Quartus gradus creandorum & perfectissimus, est homo, in cuius vsum & seruitium hætenus omnia creata sunt, & quemadmodum illa omnia inter se ordinem & harmoniam ad mutuam opem habent, ita & hæc simul omnia ad hominem certam in natura, qualitatibus & operationibus conformitatem & harmoniam habent, & propterea homo microcosmus à græcis appellatur. Est autem hæc conformitas & harmonia, quantum ad animal hominis attinet. Porro nobilius quiddam multò in homine est, quòd omnium creaturarum dignitatem excedit, nimirum anima rationalis, secunduam quàm ad similitudinem & imaginem Dei condita est, & quia homo secundum substantiam est animal rationale, & benedictionem accepit vt crescat & multiplicetur, generatione videlicet suæ speciei: non est dubium, quin ex ea benedictione, etiam generandi animam rationalem, potentiam acceperit, quæ præcipua est speciei pars, quàm in singulis hominibus de nouo creari minime conuenit, cum 7. die Deus ab omni creationis opere cessauerit, & sabbatum egerit. Et sunt in hoc inferiore mundo adhuc reliquæ eius materiæ, ex qua cælestia & supercælestia creata sunt, vt sit superioris mundi ad inferiorem naturalis inclinatio & sympathia, & inferioris ad superiorem respectus & desiderium, hinc enim ad superiorum ad inferiora procliuuitas & cooperatio dependet. Nobilissimum autem quòd in superiore est mundo, est cælum empyreum, siue aquæ supercælestes, ex quo creatos ostendi angelos, vt etiam ex huius in hoc inferiori mundo reliquijs, generari possit anima rationalis; & quid ni possit, cum ex multo crassiore & ignobiliore materia terræ aurum, quòd est incorruptibile generetur. Aeterna igitur & immortalis anima multò magis ex supercælestium aquarum reliquijs generari potest, vt sit similis angelis, & benedictio ac mandatum Dei ad generandum, ac multiplicandam speciem, potentiam generandi animam ex talibus reliquijs dedit. Iam vide quæ dona Spiritus sancti siue Dei, sint in hac anima, sunt intellectus, ratio, iudicium, memoria, amor verè boni, iustitia, gaudium in spiritu sancto, libera electio voluntatis, & si quæ sunt alia. In his enim similitudinem Dei habet, & imaginem in immortalis animæ rationalis substantia. Creatus autem est homo hoc ordine & modo. Primum ex APHAR siue luto figuram humanam plasmauit, in qua haud dubiè ea viscera quæ primum in generatione fiunt, vt cor, deinde epar, & quæ immediate à corde pendent, formari cœperunt, quibus formatis inspirauit in faciem eius spiraculum